

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

SSA del. do SN Ewa Plawgo

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika

w sprawie **K. G.**

skazanego z art. 177 § 1 kk w zw. z art. 178 § 1 kk i innych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 czerwca 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 15 lipca 2016 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w O.

z dnia 22 stycznia 2016 r.

1. oddala kasację,

2. obciąża skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z dnia 22 stycznia 2016 r., uznał K. G. za winnego przestępstwa z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i za przestępstwo to wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat. Tym samym wyrokiem Sąd Rejonowy uznał K. G. za winnego przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. i wymierzył mu

za nie karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat. Sąd połączył orzeczone kary pozbawienia wolności i środki karne, a następnie orzekł karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności i łączny środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat.

Obrońca oskarżonego – adw. A. M. złożył w dniu 1 lutego 2016 r. wniosek o uzasadnienie tego wyroku, podkreślając w treści wniosku, że składa go „celem wniesienia apelacji skierowanej do orzeczenia w części dotyczącej kary i środka karnego”. W dniu 10 lutego 2016 r. oskarżony ustanowił nowego obrońcę z wyboru – adw. I. Z.

Nowy obrońca oskarżonego wniosła apelację od wyroku Sądu Rejonowego w O., zaskarżając ten wyrok w całości i formułując szereg zarzutów obrazy przepisów prawa procesowego oraz błędu w ustaleniach faktycznych. W apelacji znalazły się także zarzuty rażącej niewspółmierności kary łącznej pozbawienia wolności i rażącej niewspółmierności orzeczonego łącznego środka karnego. Obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 15 lipca 2016 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy podkreślił, że „.... zakres przedmiotowy i podmiotowy wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku programuje zakres apelacji. Tylko bowiem w takim zakresie w jakim złożony został wniosek, strona może zaskarżyć wyrok. Jeżeli strona wskazała, że wniosek dotyczy sporządzenia uzasadnienia w części rozstrzygnięcia o karze i środku karnym (co miało miejsce w sprawie), to nie może wnieść apelacji co do winy, gdyż w tym zakresie nie złożyła wniosku i w stosunku do niej w tej części wyrok stał się prawomocny.” W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy ograniczył rozpoznanie apelacji do tych zarzutów, które dotyczyły rozstrzygnięcia o karze i środku karnym.

Kasację od tego wyroku wniosła obrońca K. G. Zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

- a. rażąco naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k., poprzez nierozważenia przez Sąd Okręgowy w K. zarzutów błędu w ustaleniach faktycznych oraz obrazy przepisów prawa procesowego wyrażonych w treści apelacji obrońcy oskarżonego, w sytuacji w której przepis art. 433 § 2 k.p.k. nakłada na sąd odwoławczy obowiązek rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym,
- b. rażąco naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 449a § 1 k.p.k., poprzez zaniechanie przez Sąd Okręgowy w K. skorzystania z możliwości zwrócenia akt Sądowi Rejonowemu w O. w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku w zakresie dotyczącym podniesionych zarzutów – nie dotyczących rażącej niewspółmierności orzeczonej kary i środków karnych – w sytuacji, w której było to niezbędne dla prawidłowego wyrokowania w sprawie, albowiem wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku w zakresie dotyczącym jedynie rozstrzygnięcia o karze i innych konsekwencjach prawnych czynu, złożony został przez poprzedniego obrońcę oskarżonego, z kolei apelacja wniesiona została przez obrońcę ustanowionego już po terminie zawitym, oznaczonym w treści art. 422 § 1 k.p.k. skutkiem czego niemożliwe było złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia co do całości wyroku ,
- c. rażąco naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 440 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez utrzymanie w mocy orzeczenia rażąco niesprawiedliwego, albowiem K. G. skazany został w procesie poszlakowym na karę bezwzględnego pozbawienia wolności, przy czym Sąd odwoławczy zaniechał rozpoznania istotnych zarzutów, nie bacząc na fakt, iż inny obrońca składał wniosek o uzasadnienie wyroku, inny zaś sporządzał apelację, co w efekcie doprowadziło do naruszenia kodeksowej zasady prawa do obrony.

Obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku (a także, jak należy sądzić, wyroku Sądu pierwszej instancji) i o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w O. do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy w O. wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy K. G. nie jest zasadna. Mimo sformułowania w kasacji trzech zarzutów, w istocie kasacja odnosi się do jednego problemu o charakterze procesowym, to jest do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku tylko w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych i sporządzenia uzasadnienia wyroku w odniesieniu do tej części, można następnie zaskarżyć w apelacji wyrok także w części dotyczącej innych rozstrzygnięć, w szczególności rozstrzygnięcia o winie i czy sąd odwoławczy uprawniony jest do rozpoznania tej apelacji w całości, czy tylko w części odpowiadającej zakresowi wniosku o uzasadnienie wyroku. W dalszej kolejności wiąże się to z potrzebą odpowiedzi na pytanie czy sąd odwoławczy zobowiązany jest w takiej sytuacji do skorzystania z możliwości wynikającej z treści art. 449a § 1 k.p.k., to jest czy powinien zwrócić akta sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku.

Przepis art. 422 k.p.k. odnoszący się do wniosku o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku był w ostatnich latach kilkakrotnie nowelizowany. Biorąc pod uwagę zmiany dotyczące sytuacji procesowej stanowiącej przedmiot rozpoznania, podkreślić trzeba, że przed dniem 1 lipca 2015 r. wniosek o uzasadnienie dotyczył w zasadzie całości wyroku. Zastrzegano wówczas jedynie, że wniosek nie pochodzący od oskarżonego powinien wskazywać tego z oskarżonych, którego dotyczy. Zastrzeżenie to dotyczyło zatem jedynie spraw złożonych pod względem podmiotowym, a więc takich, w których występował więcej niż jeden oskarżony. Na tle tego rozwiązania w orzecznictwie i piśmiennictwie przyjmowano, że w sprawach z oskarżenia publicznego prokurator nie może wnieść apelacji w stosunku do oskarżonego, którego nie wskazał we wniosku o uzasadnienie (zob. m. in. uchwała SN z dnia 25 marca 2004 r., I KZP 45/03, OSNKW z 2004 r., z. 4, poz. 38; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Tom I*, Warszawa 2014, s. 1390).

Treść art. 422 k.p.k. uległa zmianie po wejściu w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. Od dnia 1 lipca 2015 r. przepis ten w § 2 stanowi, że we wniosku o

uzasadnienie należy wskazać, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu, bądź też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu. Zdanie drugie przepisu nie uległo zmianie, a więc nadal wniosek nie pochodzący od oskarżonego powinien wskazywać tego z oskarżonych, którego dotyczy. Obecnie zatem obok podmiotowego (dotyczącego poszczególnych oskarżonych) ograniczenia wniosku wprowadzono możliwość przedmiotowego określenia zakresu wniosku, bądź w odniesieniu do poszczególnych czynów objętych odrębnymi zarzutami, bądź poszczególnych rozstrzygnięć zawartych w wyroku, w szczególności rozstrzygnięcia o karze. Uzupełnieniem tego przepisu jest treść art. 423 § 1a k.p.k. umożliwiającą sądowi ograniczenie zakresu uzasadnienia do tych tylko części wyroku, których dotyczy wniosek. Pamiętać przy tym trzeba, że składający wniosek może zawsze wskazać, że wniosek dotyczy całości wyroku i wtedy sąd zobowiązany jest do sporządzenia uzasadnienia wyroku w całości. To do uprawnionego do złożenia wniosku należy zatem wybór, czy składany wniosek dotyczy całości wyroku czy też jego części, wyodrębnionej w sposób podmiotowy lub przedmiotowy. Ustawodawca nakłada jedynie na autora wniosku obowiązek wypowiedzenia się co do tego właśnie, czy wniosek dotyczy całości wyroku, czy jego części.

Zaznaczyć trzeba, że złożenie wniosku o uzasadnienie wyroku jest czynnością, która umożliwia późniejsze wniesienie apelacji. Poza przypadkiem wniesienia apelacji wprost, brak wniosku w zawitym terminie 7 dni od daty ogłoszenia wyroku albo (wyjątkowo) od daty doręczenia tego wyroku powoduje, że wyrok staje się prawomocny i podlega wykonaniu. Jak już zaznaczono, w sprawach złożonych podmiotowo (w których było wielu oskarżonych) nie można wnieść apelacji w stosunku do oskarżonego, którego nie wskazano we wniosku o uzasadnienie. Innymi słowy, w stosunku do oskarżonych, którzy nie zostali wskazani we wniosku o uzasadnienie, wyrok staje się prawomocny. Brak podstaw do uznania, że inaczej jest w odniesieniu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku w odniesieniu do niektórych czynów, bądź jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu.

Uznać w tej sytuacji trzeba, że w razie złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia jedynie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych, niedopuszczalne jest wniesienie apelacji od rozstrzygnięcia w zakresie winy, czy szerzej, że **w razie złożenia wniosku o uzasadnienie na piśmie wyodrębnionej podmiotowo lub przedmiotowo części wyroku (art. 422 § 2 k.p.k.), za niedopuszczalne i niepodlegające rozpoznaniu uznać należy zarzuty apelacji skierowane przeciwko rozstrzygnięciom pozostającym poza zakresem wniosku o uzasadnienie.** Nie dotyczy to przypadków, w których sąd odwoławczy może orzekać niezależnie od granic zaskarżenia i postawionych zarzutów.

W części nieobjętej wnioskiem o uzasadnienie wyrok po upływie terminu 7 dni staje się prawomocny. W przypadku spraw złożonych pod względem podmiotowym lub przedmiotowym, biorąc pod uwagę domniemania z art. 447 k.p.k., dojść może nawet do stwierdzenia niedopuszczalności całej apelacji. W sprawie, która dotyczy jednego oskarżonego i jednego czynu zarzuty wykraczające poza zakres określony wnioskiem o uzasadnienie nie powinny podlegać rozpoznaniu.

Nie można jednocześnie uznać, że na podstawie art. 449a § 1 k.p.k. sąd odwoławczy powinien w takiej sytuacji zwrócić akta w celu uzupełnienia uzasadnienia wyroku. Uzupełnienie takie mogłoby ewentualnie nastąpić w odniesieniu do zakresu wyroku, związanego z postawionym zarzutem, w niniejszej sprawie dotyczącym kary i środka karnego. Nie można więc uznać, aby Sąd Okręgowy dopuścił się w tej sprawie rażących naruszeń art. 433 § 2 k.p.k. i art. 449a § 1 k.p.k. opisanych w zarzutach kasacji. Przeciwnie, Sąd ten dokonał prawidłowej interpretacji art. 422 § 2 k.p.k. i oceny konsekwencji tej interpretacji, którą jest niemożność rozpoznania części sformułowanych w apelacji zarzutów. Nie można jednocześnie uznać, aby w sprawie doszło do rażącej niesprawiedliwości, poprzez ograniczenie prawa oskarżonego do obrony, która zgodnie z art. 440 k.p.k. doprowadzić powinna do uchylenia zaskarżonego wyroku. Oskarżony był w czasie składania wniosku o uzasadnienie wyroku reprezentowany przez uprawnionego obrońcę. Obrońca ten mógł wnosić o uzasadnienie wyroku w całości albo w części.

Wybrał drugą z tych opcji i fakt, że ustanowiony później inny obrońca przyjął inną linię obrony, nie oznacza, że naruszono prawo oskarżonego do obrony.

Biorąc pod uwagę powyższe kasację oddalono.

kc